

TVIRTINU:

departamentas

Kultūros vertybių apsaugos

Direktorė
200 m.mėnd.

SUDERINTA

Vilniaus m. savivaldybės Miesto plėtros departamentas
Kultūros vertybių skyrius
200 m.mėnd.

SUDERINTA

.....
.....
200 m.mėnd.

SUDERINTA

KVAD Vilniaus teritorinis padalinys
.....
.....
200 m.mėnd.

A.V.

A.V.

KULTŪROS PAMINKLO APSAUGOS SPECIALUSIS PLANAS

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. BENDROJI DALIS

1.1. Specialiojo plano objektas - Vilniaus Senamiestis - kultūros paminklas U1P, įrašytas į Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą 1995 07 31 (žiūr. bylą PRI. 204-69.00 - ID , priedą 4), 1998 05 19 LR Vyriausybės nutarimu Nr. 612 paskelbtas LR kultūros paminklu.
Planuojama kultūros paminklo teritorija - 359,5 ha, patvirtinta KVAD direktoriaus 1995 07 10 įsakymu Nr. 103.

1.1.2. Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato, paskelbto LR Seimo 2002 balandžio 23 dienos nutarimu Nr. IX-861, **teritorija** (žiūr. Brėž.-schemą - PRI. 204-69. 01 – SP – B (SCH.) –RR.), tvarkoma pagal Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato nuostatus , patvirtintus LR Vyriausybės 2002 liepos 11 dienos nutarimu Nr.1111.

1.2. Specialiojo plano sudėtis.

Specialųjį planą sudaro dvi dalys - specialiojo plano aiškinamasis raštas ir brėžiniai-schemos.

Aiškinamajame rašte pateikiamas glaustas senamiesčio naudojimo ir tvarkymo režimų apibūdinimas.

Brėžinių dalį sudaro keturi brėžiniai-schemos:

1. naudojimo režimų planas- schema - PRI. 204-69. 00 – SP – B – NR.

2. tvarkymo režimų planas - schema - PRI. 204-69. 00 – SP – B – TVR.1.

3. senamiesčio aikščių ir gatvių erdvių bei želdynų tvarkymo režimų planas- schema - PRI. 204-69. 00 – SP – B – TVR.1.

4. Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato teritorijos ribų planas - schema PRI. 204-69. 01 – SP – B (SCH.) – RR.

Naudojimo ir tvarkymo režimai nustatyti kiekvienam senamiesčio sklypui pagal patvirtintas sklypų ribas.

Atskirai registruotoms kultūros vertybėms ir paminklams (statiniams, statinių kompleksams bei ansambliams) režimai nustatomi individualiuose apsaugos reglamentuose. Jei individualiu apsaugos reglamentu nustatomas kitas tvarkymo ar naudojimo režimas, galioja individualiu apsaugos reglamentu nustatytasis režimas.

Režimai parinkti įvertinus atskirų senamiesčio elementų kultūrinę vertę bei visuomeninę reikšmę, remiantis planinės, tūrinės, erdvinės struktūrų, atskirų pastatų, želdinių bei pavienių elementų analize, pateikta pagrindiniame apskaitos dokumente - Senamiesčio

dosje (žr. dosjė papildymą, parengtą 2001 m. – Vilniaus senamiesčio, kultūros paminklo U1P, sudėtis ir apimtis. Vertingi elementai ir dalys).

1.3. Specialiojo plano galiojimo ribos - specialusis planas galioja visoje Senamiesčio - kultūros paminklo U1P teritorijoje (ribos nurodomos kiekviename brėžinyje-schemoje), išskyrus Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato teritoriją.

1.4. Galiojančių teritorijų planavimo dokumentų, projektų bei reglamentų korektūra pagal specialiojo plano sprendinius.

1.4.1. Vilniaus senamiesčio regeneravimo koncepcija ir sklypų planas (detalusis planas Nr. 1, patvirtintas VMV 1995 03 23 sprendimu Nr. 775V) su vėlesniais pakeitimais. Specialiojo plano sprendiniuose patikslinami sklypų plano sprendiniai, atskirose vietose koreguojami. Specialiojo plano sprendinių pagrindu ruošiama sklypų plano - detaliojo plano Nr. 1 korektūra.

1.4.2. Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentas (reglamento 1-oji dalis patvirtinta LR kultūros ministerijos Kultūros vertybių apsaugos departamento 1997 09 30 įsakymu Nr. 255, Žin., 1997 spalio 10 d. Nr. 2323). Specialiojo plano sprendiniai yra senamiesčio reglamento sudėtinė dalis (žr. bylą PRI. 204-69.00 - TD, Kultūros paminklo Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento programą, p. 2.1.1 ir 2.1.2).

1.4.3. Vilniaus miesto bendrasis planas (patvirtintas 1998 m. gruodžio 18 d. VMV sprendimu Nr. 292, užregistruotas Teritorijų planavimo dokumentų registre Nr. 301). Vilniaus miesto bendrajame plane visai Senamiesčio (kultūros paminklo U1P) teritorijai nustatyta pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis - kitos paskirties žemė. Tekstinėje bendrojo plano dalyje pažymima, kad "Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentas yra pagrindas, nustatant galimos veiklos pobūdį, funkcijas ir valdų naudojimą....." (žr. bylą PRI. 204-69.00 - TD, ištrauką iš Vilniaus m. bendrojo plano). Specialiojo plano sprendinių pagrindu paruošta Senamiesčio detaliojo plano korektūra patikslins bendrojo plano sprendinius.

1.4.4. Kiti galiojantys dokumentai (Želdynų plėtojimo schema, 1997; Neries upės pakrančių tvarkymo schema, 1998 m.; Vilnios upės pakrančių tvarkymo schema, 1998 m.) - specialiojo plano sprendiniai neprieštarauja šių projektų sprendiniams.

2. VILNIAUS SENAMIESČIO NAUDOJIMO REŽIMŲ APIBŪDINIMAS:

Senamiesčio teritorija zonuojama pagal naudojimo režimus atsižvelgiant į jos kultūrinę vertę bei visuomeninę reikšmę (žr. Vilniaus senamiesčio sudėtis ir apimtis - dosje, papildymas, V. 2001). Naudojimo režimai nustatyti kiekvienam senamiesčio sklypui, grafiškai pažymėti brėžinyje PRI. 204-69.00 - SP - NR.

2.1. VILNIAUS PILIŲ VALSTYBINIS KULTŪRINIS REZERVATAS – sudedamoji Vilniaus senamiesčio dalis, tvarkoma pagal Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato nuostatus.

2.1.1. Galiojimo ribos - Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato, paskelbto LR Seimo 2002 balandžio 23 dienos nutarimu Nr. IX-861, **teritorija** (žiūr. brėž.-schemą - PRI. 204-69. 01 – SP – B (SCH.) –RR.), tvarkoma pagal Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato nuostatus, patvirtintus LR Vyriausybės 2002 liepos 11 dienos nutarimu Nr.1111.

2.2.2. Kultūrinio rezervato steigimo tikslai yra šie:

1. išsaugoti Vilniaus pilių komplekso teritorijos kultūrinį sluoksnį, žemėje ir virš jos išlikusius bokštus, gynybines sienas, arsenalus, rūmus, kitos paskirties pastatus, vidines jų patalpas ir atstatomus pilių statinius;

2. išsaugoti Vilniaus Aukštutinės pilies kompleksą (išlikusius XIV–XV a. susiformavusius fragmentus: vakarinį bokštą, pietinio bokšto, rūmų liekanas, aptvarinių sienų ir vartų fragmentus), buvusį kartu su papilio gyvenvietė jau priešistoriniais (I tūkst. pr. Kr.) laikais, užtikrinti šio komplekso ir objektų (vertybių) autentiškumo palaikymą;
 3. išsaugoti Vilniaus Žemutinės pilies kompleksą: rezidencinius didžiųjų kunigaikščių rūmus (išlikusius XIII–XVIII a. pamatus), kitus reikšmingus statinius ir jų liekanas: senąjį ir naująjį arsenalus, pilininko namą, gynybinį bokštą ir sienų fragmentus, vertingus archeologinius sluoksnius, užtikrinti šio komplekso ir objektų (vertybių) autentiškumo palaikymą;
 4. išsaugoti buvusių medinių pilių kompleksą ir gynybinių įtvirtinimų sistemą: Kreivąjį – Trijų Kryžių, Stalo, Bekešo kalnus, Gedimino kapo piliakalnį ir jo papilį, vertingus archeologinius sluoksnius;
 5. išsaugoti sakralinius objektus: Vilniaus Arkikatedrą (XIII, XIV, XV–XVIII a.), atstatytą A. Vivulskio Trijų Kryžių paminklą, Šv. Onos ir Šv. Barbaros bažnyčių pamatus;
 6. išsaugoti buvusį Botanikos sodą (dabar Sereikiškių parkas), jo pakraštyje išlikusius buvusius Kirdiejų rūmus (B. Radvilaitės g. 6);
 7. išsaugoti unikalų Neries ir Vilnios tarpupio kultūrinį kraštovaizdį;
 8. organizuoti rezervato teritorijos ir joje esančių kultūros vertybių nuolatinius mokslinius tyrimus ir stebėjimus, muziejinį darbą;
 9. ištirti ir eksponuoti vertingus archeologinius sluoksnius ir archeologinius radinius, išryškinti buvusią gynybinę, reprezentacinę ir architektūrinę jų struktūrą ir pagal mokslinius tyrimus atkurti ansamblį;
- propaguoti kultūriniame rezervate esančias kultūros vertybes.

2.2.3. Kultūrinio rezervato teritorijoje leidžiama tik ši veikla:

1. mokslinio tyrimo ir muziejinis darbas;
2. veiklos pažeistų kultūrinio kraštovaizdžio teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) atkūrimas;
3. kultūrinio kraštovaizdžio kompleksų ir objektų (vertybių) remontavimas, tyrinėjimas, restauravimas ir konservavimas;
4. kultūrinio kraštovaizdžio kompleksų ir objektų (vertybių) pritaikymas lankymui ir eksponavimas;
5. statinių, kurių reikia rezervato steigimo tikslams įgyvendinti, statyba;
6. rekreacinės veiklos ir turizmo plėtra;
7. konfesinė veikla, susijusi su Vilniaus Arkikatedra, Trijų Kryžių sakraliniu objektu;
8. istorinio-etnografinio pobūdžio kultūrinių renginių tam numatytose vietose organizavimas;
9. kita veikla, atitinkanti rezervato steigimo tikslus ir nurodyta teritorijų planavimo dokumentuose.

2.2.4. Kultūrinio rezervato teritorijoje draudžiama:

1. vykdyti didelės apimties žemės judinimo darbus (statybos, kelių tiesimo ir panašius) be nustatytą tvarka atliktų archeologinių tyrimų;
2. keisti istoriškai vertingo reljefo formas ir istoriškai vertingą hidrografinį tinklą, išskyrus tuos atvejus, kai atkuriami prarasti jų elementai;
3. žaloti kultūros ir gamtos vertybes.

2.2. RIBOTO NAUDOJIMO REŽIMAS

2.2.1. Galiojimo ribos - visa antroji senamiesčio zona - istorinis Vilniaus branduolys, teritorija, buvusi aptverta gynybine siena (išskyrus sklypą Maironio g. 3). Režimo galiojimo ribos nurodytos brėžinyje – schemoje PRI. 204-69. 00 – SP – B – NR.

2.2.2. Tikslas - reguliuoti ūkinio ir kitokio praktinio naudojimo poveikį visiems išlikusiems autentiškumo ir kiekybės požymiams bei sumažinti nevertingų intarpų naudojimo įtaką. Režimas numato naudojimo paskirčių ir apimčių reglamentavimą taip, kad naudojimas nūdienos poreikiams sukeltų kuo mažesnę neigiamą poveikį arba būtų artimas autentiškai funkcijai ir apimčiai bei būtų sudarytos tinkamos eksponavimo sąlygos. Režimu siekiama

išsaugoti ir atkurti autentišką arba jai artimą funkciją, praplėsti, reglamentuojant leistino naudojimo paskirtis.

2.2.3. Leistinos naudojimo paskirtys:

Galimos šio pobūdžio paskirtys:

1. visos paskirtys, kurios yra tokios pat arba artimos autentiškai funkcijai;
2. ūkinės ar kitokios veiklos, nesusijusios su intensyvia gamyba – gyvenamoji, visuomeninė, komercinė (prekybos, smulkios amatų įmonės, finansinės įstaigos, poilsio ir turizmo informacijos, koncertų, parodų centrai, teatrai, viešbučiai, kavinės, restoranai), bendro naudojimo rekreacinės teritorijos, senamiesčio vandenvietė.

2.2.4. Leistinos naudojimo apimtys:

1. Apimtys, kurios nesukelia poreikio iš esmės keisti vertybių sudėties, apimties ar autentiškumo požymių.
2. Visų nevertingų intarpų naudojimo apimtys turi būti mažinamos, o paskirtys keičiamos pagal nustatyto naudojimo režimo reikalavimus. Nevertingų intarpų, neturinčių įtakos komplekso kultūrinei vertei, naudojimo paskirtys keičiamos ar paliekamos esamos, pritaikant tokius intarpus bendriems komplekso poreikiams, o apimtys gali būti mažinamos ar paliekamos esamos.

2.3. UNIVERSALUS NAUDOJIMO REŽIMAS

2.3.1. Galiojimo ribos - atskiros valdos trečiojoje Senamiesčio zonoje. Tai sklypai, kurių užstatymas susiformavo XX a. II pusėje ir neturi kultūrinės vertės ir visuomeninės reikšmės. Režimo galiojimo ribos nurodytos brėžinyje – schemoje PRI. 204-69.00–SP–B–NR.

2.3.2. Tikslas - sudaryti palankias sąlygas įvairiapusiam naudojimui ir sumažinti neigiamą naudojimo įtaką išlikusiems autentiškumo ir kiekybės požymiams.

Režimu siekiama suderinti panaudojimą nūdienos poreikiams su kultūrinės vertės išsaugojimu ar atkūrimu.

Režimas **neriboja naudojimo paskirčių**, tačiau reglamentuojama naudojimo apimtis.

2.3.3. Leistinos naudojimo apimtys:

1. Apimtys, artimos autentiškos funkcijos apimtims.
2. Apimtys, kurios nesukelia poreikio iš esmės keisti vertybių sudėties, apimties ar autentiškumo požymių.
3. Visų nevertingų intarpų naudojimo apimtys turi būti mažinamos, o paskirtys keičiamos pagal nustatyto naudojimo režimo reikalavimus. Nevertingų intarpų, neturinčių įtakos komplekso kultūrinei vertei, naudojimo paskirtys keičiamos ar paliekamos esamos, pritaikant tokius intarpus bendriems komplekso poreikiams, o apimtys gali būti mažinamos ar paliekamos esamos.

3. VILNIAUS SENAMIESČIO TVARKYMO REŽIMŲ APIBŪDINIMAS:

Senamiesčio teritorija zonuojama pagal tvarkymo režimus atsižvelgiant į jos kultūrinę vertę bei visuomeninę reikšmę (žr. Vilniaus senamiesčio sudėtis ir apimtis - dosje, papildymas, V. 2001). Tvarkymo režimai nustatyti kiekvienam senamiesčio sklypui, grafiškai pažymėti brėžinyje – schemoje PRI. 204-69.00 – SP – B – TVR.1.

Atskirame brėžinyje – schemoje PRI. 204-69.00 – SP – B – TVR.2 pažymėti aikščių ir gatvių erdvių bei želdynų tvarkymo režimai.

3.1. KONSERVAVIMO REŽIMAS

3.1.1. Tikslas - įtvirtinti esamoje padėtyje visus išlikusius senamiesčio struktūros autentiškumo (medžiaga, forma, atlikimo technika, laiko ženklai) požymius kiekybės ribose, garantuoti apsaugą nuo tolesnio irimo ir galimų pakeitimų bei užtikrinti egzistavimo esamoje būsenoje pratęsimą ir eksponavimo galimybę.

Konservavimo režimu neišryškinama ir neatskleidžiama prarastoji kultūrinė vertė, neatkuriamos sunykusios ar sunaikintos sudėtinės dalys, elementai ar jų fragmentai.

3.1.2. Leistini tvarkymo darbai:

1. Techniniai tyrimai (tyrinėjimai).
2. Visų rūšių konservavimo darbai.
3. Priešavariniai darbai (avarijos grėsmės pašalinimo darbai) nepažeidžiantys ar minimaliai pažeidžiantys autentiškumo ir kiekybės požymius.
4. Pritaikymo darbai - ekspozicinių priemonių ir inžinerinių tinklų įrengimas, nepažeidžiant ar minimaliai pažeidžiant autentiškumo ir kiekybės požymius.

Šiais atvejais privaloma minimalizuoti naikinamos medžiagos kiekį, taikyti patikimas ir ilgaamžes, jokio neigiamo poveikio autentiškai medžiagai nedarančias, aiškiai nuo autentiškosios besiskiriančias šiuolaikines medžiagas, fiksuoti pažeidžiamas vietas ir, jei nežinome, atlikti tų vietų mokslinius tyrimus (atsižvelgiant į leistinus pritaikymo darbus nurodytus Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamente).

Visi tvarkymo darbai atliekami pagal nustatyta tvarka parengtus ir suderintus projektus, atitinkančius tvarkymo darbų taisykles ir technologijas bei reikalavimus (Žin., 1999, Nr. 18-499, Žin., 2002 Nr. 77; bylą PRI. 204-69.00 – TD, priedus).

Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato teritorija tvarkoma pagal nuostatus , patvirtintus LR Vyriausybės 2002 liepos 11 dienos nutarimu Nr.1111.

3.2. KONSERVAVIMO - RESTAURAVIMO REŽIMAS

3.2.1. Tikslas – išsaugoti visus autentiškumo ir kiekybės požymius, išryškinti, atskleisti išlikusios dalies kultūrinę vertę.

Režimas numato nevertingų intarpų pašalinimą, iškritusių ar išimtų elementų grąžinimą į pirminę vietą ir autentišku būdu (t.y. naudojant autentiškos sudėties ir pavidalo medžiagas, formas ir atlikimo techniką) pagal autentiškuosius pasikartojančių elementų suformavimą bei fragmentišką prarastųjų jungčių tarp autentiškų elementų atstatymą.

3.2.2. Leistini tvarkymo darbai:

1. Techniniai tyrimai (tyrinėjimai).
2. Moksliniai tyrimai.
3. Visų rūšių konservavimo darbai.
4. Priešavariniai darbai (avarijos grėsmės pašalinimo darbai), kurie nepažeidžia ar minimaliai pažeidžia vertybės autentiškumo ir kiekybės požymius.
5. Fragmentinio restauravimo darbai, kuriais pašalinami nevertingi intarpai.
6. Galimos atkūrimo darbų rūšys - anastilozė, perkėlimas.
7. Visų rūšių remonto darbai (atliekami tik nevertinguose intarpuose).
8. Pritaikymo darbai - ekspozicinių priemonių ir inžinerinių tinklų įrengimas, nepažeidžiant ar minimaliai pažeidžiant vertybės autentiškumo ir kiekybės požymius (atsižvelgiant į leistinus pritaikymo darbus nurodytus Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamente).

Visi tvarkymo darbai atliekami pagal nustatyta tvarka parengtus ir suderintus projektus, atitinkančius tvarkymo darbų taisykles ir technologijas bei reikalavimus (Žin., 1999, Nr. 18-499, Žin., 2002 Nr. 77; PRI. 204-69.00 – TD, priedus).

3.2.3. Draudžiama:

1. Naujų statinių statyba (leistinas tik mažųjų architektūros formų įrengimas pagal nustatyta tvarka parengtus ir suderintus projektus).
2. Bet kokių medžiaginių elementų, įtvirtinančių teritorijos ir pastatų kultūrinės vertės pažeidimus, įrengimas.

3.3. RESTAURAVIMO REŽIMAS

3.3.1. Tikslas - išsaugoti visus autentiškumo ir kiekybės požymius, gražinti prarastas fizines-technines savybes, išryškinti bei atskleisti kultūrinę vertę ir pritaikyti nūdienos poreikiams, nesiekiant visumos atkūrimo.

Režimas numato nevertingų intarpų, iš esmės keičiančių autentiškumo ir kiekybės požymius, pašalinimą ir pagrindinių prarastų dalių bei elementų, kurie lemia užstatymo struktūros kultūrinę vertę, atkūrimą.

3.3.2. Leistini tvarkymo darbai:

1. Visų rūšių tyrimo (tyrinėjimai) darbai.
2. Priešavariniai darbai (avarijos grėsmės pašalinimo darbai) tik tais atvejais, kai kiti tvarkymo darbai neatliekami, o nekilnojamoji kultūros vertybė yra avarinės būklės.
3. Visų rūšių restauravimo darbai.
4. Visos atkūrimo darbų rūšys (išskyrus nekilnojamosios kultūros vertybės visumos atstatymą).
5. Visų rūšių remonto darbai.
6. Visų rūšių pritaikymo darbai (išskyrus reglamentuotą naują statybą - atsižvelgiant į leistinus pritaikymo darbus nurodytus Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamente).

Visi tvarkymo darbai (tvarkymo statybos darbai) atliekami pagal nustatyta tvarka parengtus ir suderintus projektus, atitinkančius tvarkymo darbų taisykles ir technologijas bei reikalavimus (Žin., 1999, Nr. 18-499, Žin., 2002 Nr.77; bylą PRI. 204-69.00 – TD, priedus).

Atkūrimo darbai atliekami tik remiantis išlikusiais autentiškumo ir kiekybės požymiais, neginčijamais mokslo faktais ir dokumentais, tiksliai fiksuojančiais tokių vertybių prarastąsias dalis.

Vykdamas remonto ir pritaikymo darbus autentiškose senamiesčio struktūros dalyse privaloma:

1. atlikti reikalingus tyrimus numatomų darbų vietose,
2. atliekant priešavarinius ir pritaikymo darbus gali būti pažeidžiama autentiška medžiaga. Tais atvejais reikia minimalizuoti naikinamos medžiagos kiekį, tokias priemones įrengti mažiau svarbiose vietose, taikyti patikimas, neigiamo poveikio autentiškai medžiagai nedarančias medžiagas, fiksuoti pažeidžiamas vietas ar atlikti tų vietų tyrimus.

Atliekant darbus nevertinguose intarpuose, visi sprendimai ir taikomos priemonės turi būti harmoningai suderintos su autentiška visuma.

3.3.3. Draudžiama:

1. Naujų pastatų statyba ir disonuojančių elementų rekonstrukcija (leistina nevertingų elementų rekonstrukcija, nepažeidžiant užstatymo struktūros vientisumo, mažųjų architektūros formų įrengimas ir susisiekiimo bei inžinerinės įrangos atskirų elementų statyba pagal nustatyta tvarka parengtus ir suderintus projektus).
2. Bet kokių medžiaginių elementų įrengimas, naikinantis teritorijos vientisumą.

3.4. RESTAURAVIMO-ATKŪRIMO REŽIMAS

3.4.1. Tikslas – išlikusių autentiškumo ir kiekybės požymių restauravimas, buvusios visumos kultūrinės vertės atkūrimas ir pritaikymas nūdienos poreikiams.

Režimas numato (išsaugant restauravimo reikalavimų prioritetą) visų autentiškų ir atkuriamų dalių bei elementų, o taip pat paliekamų nevertingų intarpų ir naujadarų apjungimą į vieną visumą.

Brėžinyje – schemoje PRI. 204-69. 00 – SP – B – TVR.1 atskirai išskiriamos zonos, kuriose galima užstatymo rekonstrukcija, papildymas (zona I), sunaikinto užstatymo atkūrimas (zona II), reglamentuota nauja statyba (zona III), želdynų rekuperavimas, aikščių rekonstravimas ir sunaikintų elementų atkūrimas (IV).

3.4.2. Leistini tvarkymo darbai:

1. Visų rūšių tyrimo darbai.
2. Priešavariniai darbai (avarijos grėsmės pašalinimo darbai) galimi tik tais atvejais, kai kiti tvarkymo darbai neatliekami, o nekilnojamoji kultūros vertybė yra avarinės būklės.
3. Visų rūšių restauravimo darbai.
4. Visos atkūrimo darbų rūšys.
Atskirai išskirtose zonose galimas sunaikinto užstatymo visumos arba įvaizdžio atkūrimas (žr. brėž. – schemoje PRI. 204-69.00 - SP - TRS, zona II).
5. Visų rūšių remonto darbai.
6. Visų rūšių pritaikymo darbai (atsižvelgiant į leistinus pritaikymo darbus nurodytus Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamente).

Atskirai išskirtose zonose galima reglamentuota nauja statyba (žr. brėž. – schemoje PRI. 204-69.00 - SP - TRS, zona III).

Visi tvarkymo darbai (tvarkymo statybos darbai) atliekami pagal nustatyta tvarka parengtus ir suderintus projektus, atitinkančius tvarkymo darbų taisykles ir technologijas (Žin., 1999, Nr. 18-499, Žin.,2002 Nr.77; bylą PRI. 204-69.00 – TD, priedus).

Vykdamas remonto ir pritaikymo darbus autentiškose senamiesčio struktūros dalyse privaloma:

- I. atlikti reikalingus tyrimus numatomų darbų vietose,
- II. atliekant priešavarinius ir pritaikymo darbus gali būti pažeidžiama autentiška medžiaga. Tais atvejais reikia minimalizuoti naikinamos medžiagos kiekį, tokias priemones įrengti mažiau svarbiose vietose, taikyti patikimas, neigiamo poveikio autentiškai medžiagai nedarančias medžiagas, fiksuoti pažeidžiamas vietas ar atlikti tų vietų tyrimus.

Tvarkymo darbų pobūdis bei metodologija gali būti tikslinama, atlikus tyrimus (tyrinėjimus).

Vykdamas darbus nevertinguose intarpuose, visi sprendimai ir taikomos priemonės turi būti harmoningai suderintos su autentiška visuma.

Konkretūs reikalavimai atkūrimo darbams, rekonstrukcijai (tvarkymo statybos darbams) nurodomi specialiose projektavimo sąlygose bei kultūros vertybės apsaugos reglamente.

Reikalavimai reglamentuotai naujai statybai (tvarkymo statybos darbams) apibrėžiami atitinkamai patvirtintuose specialiuose tų teritorijų tvarkymo planuose (schemose).

Projektuojant naujus pastatus, rengiant rekonstravimo darbų projektus reikia vadovautis būdingais Vilniaus senamiesčiui erdvių organizavimo dėsniais, projektuojamų pastatų mastelis ir struktūra bei medžiagos turi atitikti aplinkinio užstatymo charakterį.

4. KULTŪROS PAMINKLO APSAUGOS SPECIALIOJO PLANO SPRENDINIŲ PASEKMIŲ VERTINIMAS NEKILNOJAMŲJŲ KULTŪROS VERTYBIŲ APSAUGOS , APLINKOS

APSAUGOS, URBANISTIKOS, INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS IR TRANSPORTO ASPEKTAIS:

4.1. Nekilnojamųjų kultūros vertybių apsauga.

Kultūros paminklo - Vilniaus senamiesčio (U1P) apsaugos specialusis planas nustato skirtingus naudojimo ir tvarkymo režimus atskiroms senamiesčio dalims, priklausomai nuo kultūrinės vertės ir visuomeninės reikšmės. Aiškūs senamiesčio zonavimas, išskiriant griežčiausiai reglamentuojamas dalis ir dalis, kur gali būti leidžiama aktyvi veikla ir įvairūs tvarkymo darbai, padės formuoti pagrįstą kultūros vertybių senamiestyje išsaugojimo strategiją

4.2. Aplinkos apsauga.

Kultūros paminklo - Vilniaus senamiesčio (U1P) apsaugos specialiajame plane aplinkos apsaugos problemos nėra atskirai analizuojamos. Pagrindinė specialiojo plano nuostata - išsaugoti vertingiausias miestui žaliąsias zonas - Vilniaus pilių teritoriją, Vilnios ir Neries pakrantes, Kūdrų parką, Vingrių šaltinius. Šiose valdose numatomas tik rezervacinis ir ribotas naudojimas, konservavimo, konservavimo-restauravimo, žaliųjų plotų restauravimo, želdynų rekuperavimo ir sunaikintų elementų atkūrimo darbai.

4.3. Urbanistika.

Vienas iš specialiojo plano tikslų - siekiant išsaugoti būdingus senamiesčio, kaip unikalios urbanistinės vertybės bruožus (plano, tūrio, erdvių struktūras, siluetą, išklotines), griežtai ribojant veiklą vertingiausiose dalyse, išskirti zonas ar teritorijas, kuriose galima aktyvi veikla, atkuriant sunaikintus elementus, rekonstruojant disonuojančias bei vystant nesusiformavusias struktūras.

4.4. Inžinerinės infrastruktūros ir transporto aspektai detaliam analizuojami atskirose Senamiesčio detaliojo plano sudėtinėse dalyse.

Specialusis planas nustato visose senamiesčio gatvėse universalų naudojimo režimą. Senamiesčio III-ioje zonoje dalyje sklypų nustatytas universalus naudojimo režimas leidžia šias valdas naudoti miesto infrastruktūros poreikiams.

ŠALTINIAI

Vilniaus senamiesčio nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugą, teritorijos planavimą ir statybą reglamentuojantys teisiniai aktai:

A. Privalomieji teisiniai aktai:

1. Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas (Žin., 1995, Nr. 3-37; 1997, Nr. 30-713, Nr. 67-1676, Nr. 96-2421).
2. Lietuvos Respublikos įstatymas "Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo įgyvendinimo" (Žin., 1995, Nr. 9-184; 1996, Nr. 14-355).
3. Lietuvos Respublikos įstatymas "Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo 21, 22 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymas (Žin., 2002, Nr.68)
4. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703).
5. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo pakeitimo įstatymas (Žin., 2001, Nr. 108-3902).
6. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548; 1997, Nr. 96-2427).
7. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas (Žin., 1996, Nr. 32-788; 1997, Nr. 65-1551, 2000, Nr. 78-2360).
8. Lietuvos Respublikos statybos įstatymo pakeitimo įstatymas (Žin., 2001, Nr. 3596-3597).
9. Nekilnojamųjų kultūros vertybių naudojimo režimų taikymo taisyklės (KVAD 1996 09 02 įsakymas Nr. 86).
10. Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkymo darbų taikymo taisyklės (KVAD 1996 12 24 įsakymas Nr. 165).
11. Nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkymo režimų taikymo taisyklės (KVAD 1996 06 26 įsakymas Nr. 60).

12. Siūlomų įrašyti į Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą kultūrinių vietovių vertinimo laikinieji kriterijai ir tvarka (KVAD 1996 12 23 įsakymas Nr. 160/1.1.).
13. Siūlomų įrašyti į Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą statinių, jų kompleksų ir ansamblių vertinimo laikinieji kriterijai ir tvarka (KVAD 1996 12 23 įsakymas Nr. 160/1.2.).
14. Kultūros vertybių apsaugos departamento įsakymas "Dėl nekilnojamosiose kultūros vertybėse atliekamų priešavarinių, remonto, pritaikymo, tyrimo, konservavimo, restauravimo ir atkūrimo darbų tvarkos" (Žin., 1999, Nr. 18-499).
15. Vilniaus senamiesčio regeneravimo projekto (1988-1992 m.) samprata (konceptija) ir sklypų planas (Vilniaus miesto valdybos 1995 03 23 sprendimas Nr. 775V).
16. Vilniaus senamiesčio – nekilnojamosios kultūros vertybės pagrindinis dosjė (Kultūros paveldo centras, Kultūros vertybių apsaugos departamento Vilniaus teritorinis padalinys, 1995-2001 m.).
17. Lietuvos Respublikos Kultūros ministerijos Kultūros vertybių apsaugos departamento direktoriaus įsakymas Nr.190 "Dėl statinių projektų (projekto dalies) ir projektinių pasiūlymų (eskizinių projektų) nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių tvarkymo statybos darbams parengimo reikalavimų patvirtinimo"(Žin., 2002, Nr. 77-3331).
18. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas "Dėl Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato, ribų nustatymo ir jo zonų ribų plano patvirtinimo" (Žin., 2002, Nr. 45-1723).
19. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas "Dėl Vilniaus pilių valstybinio kultūrinio rezervato nuostatų patvirtinimo" (Žin., 2002, Nr. 72-3059).
20. Europos kultūros konvencija. Paryžius, 1954 12 19 (Lietuvos Respublikai įsigaliojo 1992 gegužės 7 d.) (Žin. 2001, Nr. 101-3599).

B. Rekomenduojamieji teisiniai aktai:

1. Tarptautinė paminklų ir jų kompleksų konservavimo ir restauravimo chartija. ICOMOS, Venecija, 1964.
2. Tarptautinė istorinių miestų apsaugos chartija, ICOMOS, Vašingtonas, 1987.
3. Recommendation Concerning the Historic Areas, UNESCO, Nairobi, 1976.
4. The Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage. General Conference of UNESCO, Paris, 16 November 1972.
5. Vilniaus senamiesčio rekonstravimo projektas (1956-1959 m.).
6. Vilniaus senamiesčio regeneravimo projektas (1970-1975 m.) patvirtintas Vilniaus m. vykdomojo komiteto, Kultūros ministerijos ir Statybos reikalų komiteto.
7. Vilniaus senamiesčio tvarkymo ir statybos taisyklės (Vilniaus miesto valdyba 1996 12 24).